

PROFESOR FRANCISZEK OTTO

Dnia 22 września 2000 r., przeżywszy długie życie, zmarł w Gdańsku prof. zw. Franciszek Otto, nestor polskiej geometrii wykreślnej, dr honoris causa Politechniki Gdańskiej, wybitny specjalista i dydaktyk, człowiek o wyjątkowych walorach etycznych.

Franciszek Otto urodził się 4 października 1904 r. we Lwowie, w wielodzietnej rodzinie pracownika kolejowego. Był najstarszy z sześciorga rodzeństwa (jeden z braci - Edward był później również profesorem geometrii wykreślnej). Wykształcenie średnie uzyskał w Szkole Realnej im. J. J. Śniadeckich we Lwowie, gdzie zetknął się po raz pierwszy i zainteresował geometrią wykreślną (wykładał ją tam m.in. znany lwowski nauczyciel - dr n.t. Bazyli Kalicun-Chodowicki). Nauka zakłócona była działaniami I wojny światowej, a w 1920 r. wychowany w duchu gorącego patriotyzmu, niespełna szesnastoletni Franciszek wziął czynny udział w działaniach wojny polsko-sowieckiej.

W następnym roku ukończył szkołę i podjął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej, gdzie był uczniem takich wybitnych naukowców jak S. Banach, A. Łomnicki, A. Plamitzer, M.T. Huber, i in. Już jako student zwrócił na siebie uwagę solidnym przygotowaniem i talentem kreślarskim w dziedzinie geometrii wykreślnej. Po uzyskaniu dyplomu w 1927 r. zatrudnił się jako asystent prof. Kazimierza Bartla w I Katedrze Geometrii Wykreślnej swojej uczelni i na tym stanowisku pracował do czasów II wojny światowej. Profesor wysoko cenił jego umiejętności, powierzając przygotowanie rysunków do swoich wydawnictw. W 1938/39 r. prowadził ćwiczenia z geometrii wykreślnej i rzutowej na lwowskim Uniwersytecie, a w 1941 wykład z perspektywy malarskiej dla studentów architektury Politechniki Lwowskiej.

Po wkroczeniu Niemców do Lwowa w 1941 r. zamknięto wyższe uczelnie, a środowiskiem akademickim wstrząsnął bestialski mord na lwowskich profesorach, wśród których znalazł się również prof. Bartel. Aby przetrwać ten trudny okres F. Otto podjął pracę biurową w Izbie Przemysłowo-Handlowej we Lwowie.

W 1944 r. wyjechał wraz z żoną do Szymbarku, następnie do Tarnowa, gdzie w styczniu 1945 r. zastał ich front niemiecko-radziecki. Wkrótce potem F. Otto zgłosił się do przedstawicielstwa nowego rządu polskiego w Lublinie, zostając delegatem Ministerstwa Oświaty z zadaniem przejęcia Politechniki Gdańskiej. Po długiej i uciążliwej podróży w kwietniu 1945 r. dotarł na miejsce przeznaczenia. Jako członek pionierskiej, pięcioosobowej

grupy inicjatywnej od samego początku mocno zaangażował się w organizację Politechniki Gdańskiej. Został mianowany kierownikiem Katedry Geometrii Wykreślnej (1945), którą prowadził początkowo jako zastępca profesora, następnie profesor nadzwyczajny (1949), a od 1972 r. jako profesor zwyczajny. Aktywnie działał w strukturach uczelni, wiele lat pełniąc funkcję dziekana Wydziału Architektury (1952-54, 1964-69). W latach 1950-52 był prorektorem Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej w Gdańsku. Nie ograniczał swojej aktywności do samej Politechniki Gdańskiej, w okresie tworzenia Politechniki Szczecińskiej prof. F. Otto prowadził tam wykłady i ćwiczenia (1959-62), podobnie w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku (1949-72). O świetnym poziomie jego wykładów, emitowanych w ramach Politechniki Telewizyjnej (które realizowała na żywo Telewizja Gdańska w latach 1964-71), mogła się przekonać cała Polska. Przez wiele lat pełnił funkcję redaktora naczelnego Zeszytów Naukowych PG.

Zainteresowania naukowe prof. F. Otto koncentrowały się wokół perspektywy, był autorem kilku publikacji, współautorem (razem z bratem Edwardem) zbioru zadań i doskonałego podręcznika geometrii wykreślnej. Obie prace zawierały obszerne aneksy z ilustracjami przestrzennymi (anaglifami), a wielokrotne wznowienia świadczą o ich wartości. Świadomie kontynuował metody dydaktyczne i dzieło naukowe prof. Bartla, doprowadził do ukończenia i wydania drugiego tomu jego *Perspektywy malarzkiej*, której rękopis osobiście uratował z zawieruchy wojennej. Wypromował kilku doktorantów, był autorem kilkudziesięciu recenzji prac doktorskich, habilitacyjnych i innych prac naukowych.

W 1976 r. prof. F. Otto przeszedł na emeryturę, w dalszym ciągu służąc radą i pomocą pracownikom naukowym tej dziedziny. W środowisku pozauczelnianym znany był z zamiłowań numizmatycznych i kolekcjonerskich. Za swoją działalność nagrodzony był najwyższymi odznaczeniami państwowymi, w tym Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a w 1985 r. uhonorowany został przez Politechnikę Gdańską doktoratem honoris causa.

W pamięci byłych studentów i współpracowników prof. Franciszek Otto zapisał się jako osoba o wielkim autorytecie, zdobytym dzięki wiedzy i życzliwości. Był świetnym dydaktykiem potrafiącym przyciągnąć uwagę słuchaczy, posiadał dar zwięzłego i przystępnego formułowania swoich myśli. Jego wykłady stanowiły wzór precyzji, porządku i dyscypliny, cechowała je matematyczna ścisłość nie zakłócona żadnym zbędnym słowem. Był nauczycielem wymagającym, trudno było zdać u niego egzamin, ale dobrych uczniów potrafił docenić i wyróżnić. Konsekwentny i bezkompromisowy, wiele wymagał od siebie i tego samego oczekiwał od swoich współpracowników. Był człowiekiem spokojnym i opanowanym, chyba nikt nie słyszał jego podniesionego głosu. Rzeczowo i taktownie potrafił rozwiązywać konflikty, co było nieocenione podczas sprawowania funkcji kierowniczych w administracji uczelnianej. Patriota, o niezłomnych zasadach moralnych. Na zawsze pozostanie w naszych sercach i umysłach.

LITERATURA:

1. E. i F. Otto: *Elementarny dowód dla perspektografu De La Fresnaye'a*, „Czasopismo Techniczne”, Lwów 1934
2. E. i F. Otto: *Zbiór zadań z geometrii wykreślnej*, PWN Warszawa, t. 1: 1952, 1955, 1957, 1963, 1966, 1968, 1969, t. 2: 1962, 1966, 1969
3. *Prof. K. Bartel*, Zeszyty Naukowe „Geometria Wykreślna”, nr 1 Warszawa 1959
4. *Wspólny punkt mierzenia dla dwóch kierunków*, Zeszyty Naukowe „Geometria Wykreślna”, nr 1, Warszawa 1959
5. *Przybliżone rozwinięcia powierzchni skośnych*, Mat. B. P. B. P., Gdańsk 1969
6. E. i F. Otto: *Podręcznik geometrii wykreślnej*, PWN Warszawa, 1975, 1977, 1979, 1980,